

YAŞLI BİREYLERİN YAŞAM KALİTESİ VE KENTSEL TASARIM İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Sena ŞAHİN*

Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi, OrcID: 0000-0002-4399-7248

Prof.Dr. Bülent CENGİZ

Bartın Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı
Bölümü
bcengiz@bartin.edu.tr, OrcID: 0000-0001-6647-2324

ÖZ

Yaşlanma, hayatın gidişatında var olan engellenemez bir süreçtir. Bu süreç doğrultusunda sağlık koşulları ve yaşam standartları iyileştikçe, insanlar daha uzun ömürlü yaşayabilmektedir. Bunun sonucunda toplumlardaki yaşlı nüfusu sayısının arttığı, Türkiye'nin nüfusunun da yaşlandığı ve ileri yıllarda da artacağı öngörülmektedir. Artan yaşlı nüfusu göz önüne alındığında yaşlıların sorunlarına ve yaşam kalitesinin artmasına önem verilmesi gerektiği dikkat çekmektedir. Bundan dolayı bu yaşam evresinin öğrenilmesi, yaşlı bireylerin psikolojik, fiziksel yeterlilik becerilerine karşılık verebilecek, sosyo-ekonomik gereksinimleri karşılayabilecek uygun mekânların düzenlenmesi hem yaşlı bireyler için hem de tasarımcı için önem kazanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Yaşam Kalitesi, Kentsel Tasarım

A STUDY ON THE RELATIONSHIP OF OLD INDIVIDUALS' QUALITY OF LIFE AND URBAN DESIGN

ABSTRACT

Aging is an inevitable process that exists in the course of life. In line with this process, as health conditions and living standards improve, people can live longer. As a result of this, it is predicted that the number of elderly population in societies is increasing, the population of Turkey is getting older and it will increase in the coming years. Considering

the increasing elderly population, it is noteworthy that attention should be paid to the problems of the elderly and increasing their quality of life. For this reason, learning about the old age period and creating suitable spaces that can meet the psychological, physiological and socio-economic needs of the elderly are gaining importance for both the elderly and the designer.

Keywords: Elderly, Quality of Life, Urban Design

GİRİŞ

Yaşlılık, önü alınamayan, fiziksel ve mental kayıpların yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde yaşlı bireyler için kendi işlerini halledememe, sosyalleşememe ve birçok sağlık sorunlarını beraberinde getirir.

Dünyada üzerinde var olan bütün toplumlarda yaşayan nüfusun bir kısmı “yaşlı” kesim olarak tabir edilmektedir. Kişiden kişiye göre değişebilen bir tanım olan yaşlılık, insan ömrünün geleceği en son süreçtir. İnsanlar doğumdan ölümüne kadar hayatın birçok dönemlerinden geçmektedir. Bu dönemlerin bebeklik, çocukluk, orta yaş ve yaşlılık olduğu belirlenmiş olup farklı toplumlarda sosyo-ekonomik yaşam seviyesine bağlı olarak yaşlılık evresinin başlangıcı ve değerlendirilişi değişmektedir (Onur,1991). Bu aşamada; kişisel durum, toplum içerisindeki statü ve toplumun örf adet yapısı etki etmektedir.

Yaşlı bireyi ifade ederken toplum içerisinde birtakım ifade biçimlerine rağmen; fiziksel özellikler, bireyin kendi öz beceri seviyesi, kadın veya erkek oluşu, özgüveni, bireyin ruhsal yapısı, öğrenim durumu, maddi olanakları ve yaşadığı ortam koşulları farklılık arz etmektedir. Yaşlılık bir evreyi ifade ederken, yaşlanma ifadesi başlangıç noktası topluma göre değişen ve devamlılık gösteren bir süreç anlamını taşımaktadır. Yaşlanma evresi veya ifadesi birçok alanı içerisine almaktadır; nümerolojik, fiziksel yeterlilik, biyolojik, ruh hali ve sosyal yaşam seviyesi bakımlarından ele alınan bir olgudur (Akdemir vd., 2007). Yaşlanmanın sınıflandırılması aşağıdaki şekilde sunulmaktadır:

- Nümerolojik yaşlanma: Bireyin dünyaya gözlerini açması ile yaşam süresi sonuna gelene kadarki hayatını kapsar.

- Fiziksel becerilerde yaşlanma: Her yıl doğum günü ile birlikte fiziki yapısal beden değişimlerini kapsar.
- Biyolojik yaşlanma: Rakamsal olarak yaşın arttığı süreçte vücudun aktifliği ve günlük rutinlerini uygulamadaki yetisini kaybettiği süreç olarak tarif edilmektedir (Erdoğan Mergen vd., 2016).
- Psikolojik yaşlanma: Yaş almakla beraber bireyde ortaya çıkan algı değişimi, öğrenmede veya sosyal becerilerdeki değişim, sorunlarla baş etme yöntemleri gibi davranışsal uyum kabiliyetindeki değişimlere adapte olabilme kapasitesi olarak adlandırılabilir (Görgün Baran, 2005).
- Sosyal yaşlanma: Kişilerin fiziksel kayıplarının ve kabiliyetlerinin azalmasının yanı sıra toplumdaki yerini ve taleplerini de farklılaştıran bir durumdur. Buna ek olarak topluma ve bir gruba ayak uyduramama halidir (Kalınkara, 2011).

Yaşlanma ile ilgili yukarıda bahsedilen hususlar her birey için farklılık arz etmektedir. Ayrıca bu yaşlılık evresinin getirisi olduğu kabul gören farklılaşmanın, iyi ve kötü olarak atlatılmasında çevresel etkiler ve sosyal etkinlik düzeyleri önemli bir etkiye sahiptir (Akan, 2017).

Yaşlanma, bireyi bedenen ve ruhen bir değişime uğratar. Bu durum kişiden kişiye farklılık göstermekle birlikte, geleneksel kültürümüz ve diğer farklı etkenler yaşlı bireyleri el üstünde tutmamızı sağlayan etmenlerdir. İnsan bedeni fizyolojisi gereği zamana karşı koyamaz ve yaş almaya başlar, fakat yaşlılık sadece fiziksel bir olay olmayıp kültürüne ve milletine bağlı olarak değişim göstermektedir (Gürboğa ve Karakuş, 2015).

İlgili bakanlıkça hazırlanan “TÜİK 2020 Yıl Sonu Yaşlılık Verileri” raporu incelendiğinde, Türkiye’de yaşayan toplam birey sayısının 83 milyon 614 bin 362 olduğu anlaşılmaktadır. Yaşlı nüfus olarak tanımlanan 65 ve daha üzeri yaştaki yaşlı birey sayısı, 2015 yılında 6 milyon 495 bin 239 kişi iken son beş yılda artışa geçerek 2020 yılında 7 milyon 953 bin 555 kişi olmuştur. Yaşlı birey sayısının toplam nüfus içindeki oranı ise 2015 yılında %8,2 iken, 2020 yılında %9,5’e yükselmiştir. 2020 yılında yaşlı bireylerin %44,2’si erkek, %55,8’i-kadınlardan oluşmaktadır. Hazırlanan nüfus projeksiyonlarına

göre yaşlı nüfusun—giderek artacağı öngörülmektedir. Bu verilere göre yaşlı nüfus oranının 60 yıl içerisinde %25,6'ya çıkacağı beklenmektedir (TÜİK, 2020).

Bireylerin yaşlanması ve bu evrenin her fert için yaşanacak olması sonucu “yaşlılıkta yaşam kalitesi” ifadesi son zamanlarda oldukça dikkat çeken bir konu olmuştur. Artış gösteren yaşlı bireylerin hayat standardının yükseltilmesi hem bugün hem de yarın bu alanda çalışma yapan bilim insanlarının en çok önem verdiği alan olacaktır. Toplumu oluşturan insanların, yaşlı birey ve yaşlılığa bakış açıları önem kazanmaktadır.

Yaşam Kalitesi Kavramı

Yaşam kalitesi tanımının önemi, Yaşlı tanımına giren bireylerin toplam nüfus içerisindeki sayıları arttıkça, dünyada farkındalık daha da artmış ve önemi gün yüzüne çıkmıştır. Yaşam kalitesi, kişilerin tabi oldukları inanç sistemi veya topluluğu, yaşam sürdürdükleri toplum örf, adet yapıları ve değer yargıları bakımından değerlendirildiğinde, hayatı içerisinde kendi pozisyonuna göre bulunduğu yaşam ve refah düzeyi olarak tanımlanmaktadır (WHO, 1996).

Yaşam kalitesi tanımı içinde birçok kriteri barındırır. Bu kriterler fiziksel sağlık, çevre, inanç, bağımsızlık düzeyi, psikolojik özellikler ve sosyal ilişkilerdir. Bireylerin psikolojik açıdan pozitif duygu ve düşüncelere sahip olması, fiziksel sağlık bakımından kendine yetebilmesi, kendisini güven içinde hissettiği bir çevrede bulunması ve mutlu huzurlu hissetmesi, günlük rutinlerini yapabilmeleri yaşam kalitelerini olumlu yönde etkilemektedir. İbadetlerini yapabilecek güce sahip olmak maneviyatlarını artırır ve yaşam kalitesini yükseltir.

Yaşam kalitesi kavramı içerisinde birden fazla ölçütü barındırması ve her ölçütün farklı ilgi alanları ile etkileşimde olmasından dolayı birbirinden farklı tanımlamalara ve ölçümlemelere sebebiyet vermiştir (Ceylan, 2007). Birçok farklı alanda araştırma konusu olmuştur (Yavuzçehre, 2005).

T.C. Kalkınma Bakanlığı tarafından düzenlenen 11. Kalkınma Planında ise genel

nüfusun yaşam seviyesi artırılması, birey bazında ve genel halk bazında genel yaşam kalitesinin üst seviyelere çıkarılması, sıhhatli, refah seviyesi yüksek bir sosyal yaşam sağlanması için gerekli hedeflerin saptanmasının yanı sıra hareketli toplum oluşumunu devam ettirerek sosyoekonomik yaşam olanaklarının artırılması da hedefleri doğrultusundadır.

Yaşam kalitesi kavramı henüz çok yeni olmasına rağmen farklı bakış açıları ortaya konmuş ve irdelenmiştir. Bunun için fen bilimleri, sosyal bilimler, mühendislik, Ar-Ge ve daha birçok alt alanlarda ‘yaşam kalitesi ‘ kavramı ve buna benzer dallarda bilimsel çalışmalar yapılmış, seminerler ve yayınlar hazırlanmış, hazırlanmaktadır. Konu bugünlerde oldukça gündeme gelmektedir. Toplumun yaşam kalitesi ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ile ilgili bilinçlendirme çalışmaları ise günümüzde hız kazanmıştır (Yavuzçehre, 2005).

Yaşlılıkta Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi kavramı, ilk önce 1943 yılında oynanan Priestly adlı bir oyunda söz konusu edilmiş olup tıp biliminde ise Long’un 1960 yılında yayınladığı “On the Quantity and Quality of Life” makalesinde yer almıştır (Sarı, 2013; Ekşioğlu Ahad, 2016). Bireysel olarak tanımı ise “iyi olma hali, mutlu olma hali” olarak ifade edilmektedir. Yaşam kalitesi, bireyin kendi hayatına ilişkin duygu ve yaşamsal değerlerinin ölçümlendirilebilmesidir (Sarı, 2013, Ekşioğlu Ahad, 2016).

Yaşlılık dönemi bireyin bir zamanlar içinde yer aldığı bir yaş aralığının tanımı, başka bir deyişle ise doğumdan ölüme kadar ayrılan çocukluk, gençlik ve yetişkinlik evrelerinin en sonuncusunu oluşturmaktadır (Danış, 2004). Yaşlılık kavramına genel olarak bakıldığında, ilerleme döneminden çok gerileme dönemi olarak değerlendirilmektedir, çünkü bireyin bu süreçte çeşitli fonksiyon kayıpları yaşadığı ve kapasitesinde gerileme sürecine girdiği gözlenmektedir. (Aiken, 1995).

Yaşlı bireylerin günlük yaşama devam edebilmesi ve sosyal ilişkilerini sürdürebilmesi, temas halinde oldukları yapısal çevrenin erişilebilirliği ve kullanılabilirliği sağlandığı

ölçüde mümkün olmakta ve yaşlılar açısından büyük önem arz etmektedir. Yaşlı bireyin toplumla bütünleşmesi, kendisini toplumda hâlâ sevilen ve kabul gören bir birey olarak görmesi, sağlıklı, mutlu, başarılı ve tatminkâr bir yaşlılık dönemi geçirerek, yılların birikimini ve bilgeliğini genç kuşaklara aktarıp, toplumsal dinamizme katkıda bulunabilmesi yaşlılıkta yaşam kalitesi hedefinin gerçekleştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir.

Yaşlı bireylerin yaşam kalitesi ile genç neslin yaşam kalitesi birbirinden birçok alanda farklıdır. Özellikle sağlığa ilişkin yaşam kalitesi ilerleyen yaşla birlikte düşüşe geçmektedir. Yapılan kuşaklararası karşılaştırmalı araştırmalarda, yaşlı bireylerin yaşam kalitesinin barınma, sosyal yaşam, aile ilişkileri, evlilik hayatı ve genel yaşam perspektifi gibi farklı boyutlarda gençlerinkinden daha tatminkâr olduğu, sağlık açısından yaşam kalitelerinin ise gençlere oranla daha düşük olduğu bulgularına ulaşılmıştır (Anand vd. 1990).

Aktif Yaşlanma

Aktif yaşlanma kişinin sahip olduğu güçlü yanlarını kuvvetlendirerek yaşam kalitesini artırma sürecidir ve dünya gündeminde gittikçe önemi artan sıkça konuşulan bir konu haline gelmiştir.

Başka bir tanıma göre aktif yaşlanma sağlıklı olma halinin korunmasıyla birlikte kişinin temel ihtiyacı olan yeteri kadar beslenme, yaşam çevresinin güvenliliği, bedensel ve bilinçsel olarak aktif olma, çalışma hayatına ve sosyal çevre içerisinde yer alma şartlarını sağlayabilen bireylerin yaşlanma süreçlerine verilen isimdir. Dünya Sağlık Örgütü de aktif yaşlanmayı; kişiler yaşlandıkça yaşam kalitelerinin düşmemesi için sağlık, topluma katılım ve güvenlik fırsatlarının en iyi düzeyde sağlanması süreci olarak tanımlamakta ve tüm bireyler için bir hak olarak savunmaktadır (WHO, 2002).

Bir diğer tanıma göre aktif yaşlanma başarılı, sağlıklı, üretken yaşlanmanın çok kuvvetli bir şekilde ilgili olduğu önemli sosyal bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Çolak ve

Özer, 2015).

Literatür taraması yapıldığında “başarılı yaşlama”, “pozitif yaşlanma”, “sağlıklı yaşlanma”, “üretken yaşlanma” kavramları da aktif yaşlanmayı ifade etmektedir ve bu ifadeler yaşlanmanın iyi bir süreç olduğuna dair izlenim kazandırır.

COVID-19’un Yaşlı Bireylerin Yaşam Kalitesi Üzerindeki Psikososyal Etkisi

Tüm dünyayı ve ülkemizi sarsan COVID-19 pandemisi birçok dezavantajlı kesim ile birlikte yaşlı bireyleri de psikolojik, sosyal ve sağlık gibi pek çok konuda derinden etkilemiştir. Yaşlıların pandemiden etkilenme sebepleri incelendiğinde özellikle kronik rahatsızlık, şeker, tansiyon, KOAH ve kalp rahatsızlıkları gibi sağlık sorunlarına sahip oldukları görülmektedir. Yapılan araştırmalara göre de kadın, çocuk, engelli, yaşlı vb. dezavantajlı gruplar içerisinde en fazla can kaybı yaşlı bireylerde yaşanmaktadır.

Pandemi süreci söz konusu fizyolojik, biyolojik etkilerin yanı sıra ciddi anlamda psikososyal sonuçları da ortaya çıkarmıştır. Bu sonuçlar psikolojik açıdan irdelendiğinde anksiyete, depresyon, panik atak gibi sorunlara sebep olduğu görülmüş olup endişe, kaygı, korku, yalnızlık vb. duygulanımlara yol açmıştır (Oflaz, 2020).

Sosyolojik etkileri incelendiğinde ise pandemi sürecinin yayılmasını engellemek adına uygulanan sokağa çıkma yasağı ve karantina gibi uygulamalar yaşlı bireylerin sosyal hayata katılımlarını zorlaştırmıştır. Buna ek olarak akrabalık ilişkilerinin zayıflaması, temel ihtiyaçların karşılanamaması ve sağlık hizmetlerine ulaşamama gibi sorunları da beraberinde getirmiştir.

Kentsel Tasarım Kavramı

Kentsel tasarım, kent mekânındaki kamusal alanların tasarımını konu alır. Kamusal alanlar toplumu oluşturan tüm vatandaşların eşit kullanım hakkının olduğu karşılaşma, buluşma, toplanma ve sosyalleşme alanlarıdır (Çelikyay, 2017). Bu bağlamda kentsel tasarım tüm vatandaşları göz önüne almayı gerektirir.

Dünya’da 1940 – 1950’li yıllardan itibaren gündeme alınmaya başlayan ‘kentsel tasarım’ kavramı ve bu kavramın ifade ettiği plan proje tasarımı ve uygulanabilirlik deneyimi ülkemizde yeterince ön plana alınıp hayata geçirilememiştir. Günümüz şartlarında ilgili yönetmelik ve düzenlemeler ile Türkiye’de kentsel tasarım resmîyet kazanıp kesin temellere yönetmeliklere dayanarak uygulama alanı sağlanmıştır. Ancak geç kalınmışlığın getirisi olarak hayata geçirmede ve uygulama alanlarında sorunlar yaşanmakta ve planlama süreci tam olarak tasarımlara yansımamıştır. Sadece uygulama alanı olarak değil kontrol ve denetim sistemi kültürü de oluşturulamamıştır. Yeryüzünde bazı ülkelerde resmî kurum ve mekânların planlanması noktasında kentsel tasarım ve diğer tamamlayıcı araçlar ile uygulama ve denetim mekanizmaları başarılı şekilde çalışmaktadır. Bu tasarım ve planlama sürecinin de en etkili basamağını yaygın olarak kullanılan imar planları ve kent planları oluşturmaktadır. Bu planlar ile yapılaşma kararlarını yönlendiren ve denetleyen farklı ölçeklerdeki yasal belgeler ifade edilmektedir. Dünyadaki bazı ülkeler incelendiğinde, yine aynı planlara benzer düzenlemeler ile kent planlama; planlama süreçleri ve bu aşamalarda etken diğer araçlar mevcut yapıyı çevreye yönelik müdahalelerin denetlenmesi, değiştirilmesi ve kamusal mekândaki değişimlerin incelenerek verimli yönetilmesi için genel bir çerçeve sunmaktadır.

Üzerinde durulan diğer araçlar fiziki ve sosyal boyut olarak bir bütünlük sağlamalıdır. Geçmiş yıllarda kentsel tasarım sürecinde en büyük önemi oluşturan ulaşım aksları ve arazi kullanımlarından dolayı kentin sosyal, ekonomik ve kültür anlamında yeteri kadar iyi sonuçlar almaması, disiplinler arası planlı çalışmaları kentlerin geleceğinin yeterliliğini planlama ve ortaya çıkarma sürecinde aksaklıkların tespiti neticesinde ‘kentsel tasarım’ kavramının önemini günümüzde gün yüzüne çıkarmıştır. İnsan ve mekân ilişkisi tasarım süreçlerinin en temel unsurudur. Özellikle yaşlılık evresindeki bireylere yönelik mekânlar oluşturmak ve var olanı değiştirmek için kentsel tasarım süreçlerinde-sosyal faktörlerin etkileri izlenmelidir (Derman, 2010).

Sonuç ve Tartışma

Mekân tasarımı içerisinde yer alan kentsel tasarım değişmekte olan toplumsal yapının bir ürünü olarak ifade edilmektedir. Kentsel mekân, bünyesinde mekânsal, fiziksel, sosyokültürel ve psikolojik boyutları da barındırır. Kentsel mekânlar; yaşam kalitesini daha iyi hale getirmek, bireylerin çevresiyle ve birbirleri arasındaki etkileşimi artırmak amacıyla tasarlanan veya doğal akışta oluşan mekânlar olarak da tanımlanabilir (Atabek, 2002).

Kentsel mekânlar, bir bölgede yaşayan kullanıcı kesimin rahatça erişebildiği kendiliğinden oluşan ya da tasarlanan çevreyi de kapsar. İçerisinde toplumsal yaşamın sürdüğü parklar, meydanlar, kamusal alanlar, açık kapalı mekânlar ve yollar vb tüm alanları kapsamaktadır (Sevgin, 2017).

Mekân-yaşlı birey algısı üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan birkaçı şu şekilde özetlenmektedir:

Öztürk ve Kızıldoğan (2017) “Yaşlı Bireylerin Kentsel/Kamusal Mekânları Kullanım Analizi: Eskişehir Örneği” başlıklı makalesinde, Eskişehir şehrinde yaşayan, yaşlı olarak nitelendirilen 65 yaş ve üzeri bireylerin kent yaşamına olan uyumu ve kentsel mekânları kullanım durumları incelenmiştir. Kentsel kullanım anketiyle; yaşlı bireylerin kentsel/kamusal alanlarda var olma tarzlarını ve sebeplerini, kentin geçmişten günümüze kadar olan süreçte taşıdığı hafıza öğelerini tespit etmek, bireysel yaşam kalitesini ve genel sağlık sorunlarının saptanması için Nottingham Sağlık Profili kullanılmıştır. Değerlendirme sonucunda ortaya çıkan veriler kıyaslanmıştır. Bu kıyaslama sonucunda kentsel nüfusun artarak yaşlanması, bu kamusal/kentsel mekânların ne kadar canlı ve verimli kullanılırsa genel sağlık koşullarını ve bireysel yaşam kalitesini o ölçüde yükselttiğini saptamışlardır.

Düzenli ve Alpak (2017) “Yaşlıların Kentsel Açık Mekân Kullanımlarının İncelenmesi: Trabzon Kenti Örneği” başlıklı makalesinde Trabzon’da yaşayan 65 ile 75 yaş aralığındaki yaşlı bireylerin en çok hangi açık mekânları ne kadar yoğunlukta tercih ettiklerini, bu kentsel açık mekânlarda ne yaptıklarını ve neden gittiklerini irdemiştir. Yapılan ankette yaşlı bireylerin kentsel açık mekânlardan biri olan parklarda en fazla

zaman harcadıkları, bu alanları en fazla arkadaşları ile birlikte olmak, oturup dinlenebilmek için tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu kentsel açık mekânların seçilme nedenleri olarak kendilerini güvende hissetmeleri, rahatça ulaşabilmeleri ve samimi bir alan olmasıdır.

Şahin Ercan ve Emiroğlu (2014) “Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Yaşam Kalitesi ve Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler” başlıklı araştırma makalesinde, Ankara şehir merkezinde yer alan, birbirinden farklı 3 huzurevinde yaşayan 186 yaşlı birey üzerinde Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Yaşlı Modülü (WHOQOL-OLD) metodunu uygulayarak yaşlı bireyin yaşam kalitesini ölçerek sosyo-ekonomik düzeyin, boş zaman aktivitelerinin, huzurevinin organize ettiği etkinliklere katılma durumunun, aile, huzurevi sakinleri ve çalışanları ile ilişkilerin, sağlık personeline ulaşım durumunun WHOQOL-OLD alanları ile ilişkili olduğunu saptamışlardır.

Yapılan değerlendirmeler ve Covid-19 pandemi sürecinin yaşlı bireyler üzerindeki etkileri de göz önünde bulundurularak kentsel mekânların bireylerin yaşam kalitesini etkileyecek ölçüde önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu alanlar yaşlı bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik iyilik halleri düşünülerek tasarlanmalıdır. Mevcut durumdaki alanların iyileştirilmesi ve yaşlının yaşam kalitesini artıracak yönde yeniden düzenlenmeye gidilmesi önem arz etmekte, bu noktada kamusal alan tasarımına ilişkin önemli bir araç olan kentsel tasarım çalışmalarında bu hususun göz önüne alınması daha da önem kazanmaktadır.

Not: Bu makale “Yaşlı Bireylerin Yaşam Kalitesinin Mekânsal Açısından İrdelenmesi: Bartın 75. Yıl Huzurevi Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

KAYNAKÇA

1. Aiken, L.R. (1995). Aging. An Introduction of Gerontology, California, Sage Publication.
2. Akan, E. (2017). Yaşlılık Kurumlarında Yaşlı Mekânsal Davranış ve Bilişiminin Mekânsal Dizim Bağlamında İrdelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
3. Akdemir, N., Çınar, İ. F. ve Görgülü, Ü. (2007). Perception Of Ageing And Ageism. Turkish Journal of Geriatrics, 10 (4), 215-222.

4. Anand Kul B., Wolf-Klein Gisele P., Silverstone Felix A., ve Foley Conn J. (1990). Demographic Changes And Their Financial İmplications, Clinics in Geriatric Medicine, 6, (1), 1-12.
5. Atabek, E., (2002). Kamusal Mekânlarda Kalite: Yıldız Teknik Üniversitesi Kampüsü'nde Kullanıcı Görüşlerine Dayalı Kalite Değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
6. Çelen Öztürk, A., ve Turan Kızıldoğan, E. (2017). Yaşlı Bireylerin Kentsel/Kamusal Mekânları Kullanım Analizi: Eskişehir Örneği. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 10 (1) , 1-13.
7. Çelikyay, H.S. (2017). Kent İmgelerinin Kamusal Alanı Tariflemesindeki Rolü. H.S.Çelikyay (Ed.): Kamusal Alanların Mekansal Organizasyonu. Bartın Üniversitesi Yayınları, Yayın No:30, s.19-41.
8. Çolak, M. & Özer, Y. E. (2015). Sosyal Politika Anlamında Aktif Yaşlanma Politikalarının Ulusal Ve Yerel Düzeydeki Analizi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi; 14(55): 115- 124.
9. Derman, H. (2010). Haliç Bütünü İçinde Fener-Balat Yerleşiminin Kentsel Tasarım İlkeleri ve Gestalt Kuramı Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
10. Düzenli, T., ve Alpak, E. M. (2017). Yaşlıların Kentsel Açık Mekân Kullanımlarının İncelenmesi : Trabzon Kenti Örneği.
11. Ekşioğlu Ahad, Y. (2016). Yaşlıların Yalnızlık Algısının Yaşam Kalitesi ve Depresyonla İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
12. Görgün Baran, A. (2005). Yaşlı ve Aile İlişkileri Araştırması: Ankara Örneği. T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları; 127, Afşaroğlu Matbaası, Ankara.
13. Gürboğa, C., ve Karakuş, B. (2015). “Türkiye’de Yaşlılara Yönelik Kurumsal Bakış İhtiyacı: Tespitler ve Öneriler”, Yaşlı Dostu Kentler Sempozyumu Bildiri Afşar Matbaacılık, s.76, Ankara.
14. Kalınkara, V. (2011). Temel Gerontoloji Yaşlılık Bilimi. Ankara: Nobel Yayınları
15. Mazumdar, S. (2007). Kentsel yaşam kalitesi ve yer duygusu, Mimarlık Dergisi, 335:41.
16. Oflaz, F. (2020). Covid-19 Pandemisi ve Yaşlılar. Erişim Tarihi: 02 Şubat 2022, <https://korona.hasuder.org.tr/covid-19-pandemisi-ve-yaslilar/>
17. Onur B. (1991). Gelişim Psikolojisi (Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm). Ankara: V Yayınları.
18. Öksüzokyar, M. M., Eryiğit, S. Ç., Ögüt Düzen, K., Erdoğan Mergen, B., Sökmen, Ü.N. ve Ögüt, S. (2016). Biyolojik Yaşlanma Nedenleri ve Etkileri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 4 (1): 34-41.
19. Sarı, E. (2013). Edirne Merkezinde Ev Ortamında Yaşayan 65 Yaş ve Üstü Yaşlılarda Yaşam Kalitesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
20. Sevgin, T.M. (2017). Kentsel Mekânda Kalite ve Yerel Kimlik Bağlamında Kentsel Tasarım Rehberleri Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
21. Şahin Ercan, N. ve Emiroğlu, O. N. (2014). Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Yaşam Kalitesi ve Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler Quality of Life and Related Factors of Older People in Nursing Home.
22. T.C. Kalkınma Bakanlığı (2018). Onuncu Kalkınma Planı (2019–2023), Ankara.https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2021/12/On_Birinci_Kalkinma_Plan_i-2019-2023.pdf (10.03.2022 tarihinde erişim sağlanmıştır).
23. TÜİK (2020). TÜİK 2020 Yıl Sonu Yaşlılık Verileri.<http://www.tuik.gov.tr>. adresinden 04.02.2022 tarihinde erişilmiştir
24. World Health Organization. World Health Statistics 2022. Erişim Linki: <https://www.who.int/ageing/commit-action/en/> [Erişim Tarihi: 01.02.2022]

25. Yavuzçehre P. (2005). Belediyelerin Kentsel Yaşam Kalitesine Etkileri Denizli Karşiyaka Mahallesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.